



**BOSHLANG'ICH TA'LIMDA XALQARO BAHOLASH DASTURLARIGA
TAYYORGARLIK MASALALARI**

Qo'qon universiteti Andijon filiali

Ilmiy rahbar: Abdullajonova Shaxnoza Quدراتovna

Ingiliz tili fani o'qituvchisi

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 2-bosqich 24-04 guruh talabasi

Abduxoliqova Dibarxon Solijon qizi

ANNOTATSIYA: *Ushbu maqolada boshlang'ich ta'lim tizimida o'quvchilarning bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini xalqaro darajada baholashga qaratilgan PIRLS va TIMSS dasturlarining mazmun-mohiyati yoritilgan. Shuningdek, mazkur xalqaro baholash dasturlariga tayyorgarlik ko'rish jarayonida pedagoglar oldida turgan dolzarb vazifalar, o'quvchilarning funksional savodxonligini rivojlantirish, ta'lim mazmunini xalqaro talablar asosida takomillashtirish masalalari tahlil etilgan. Maqolada o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini oshirish, o'quv jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish hamda baholash mezonlarini xalqaro standartlarga moslashtirish zarurligi asoslab berilgan.*

KALIT SO'ZLAR: *Boshlang'ich ta'lim, xalqaro baholash, PIRLS, TIMSS, funksional savodxonlik, ta'lim sifati, kompetensiyaviy yondashuv, baholash mezonlari, pedagogik kompetentlik.*

ANNOTATION: *This article discusses the essence and significance of international assessment programs such as PIRLS and TIMSS in primary education. It analyzes key issues related to preparing students for international assessments, developing functional literacy, and improving the quality of education in accordance with global standards. The paper also emphasizes the importance of enhancing teachers' professional competence, implementing modern pedagogical technologies, and aligning assessment criteria with international requirements.*



KEYWORDS: *Primary education, international assessment, PIRLS, TIMSS, functional literacy, quality of education, competency-based approach, assessment criteria, pedagogical competence.*

АННОТАЦИЯ: *В данной статье рассматриваются сущность и значение международных программ оценки качества образования PIRLS и TIMSS в системе начального образования. Анализируются актуальные вопросы подготовки учащихся к международным исследованиям, развития функциональной грамотности и повышения качества образования в соответствии с международными стандартами. Особое внимание уделяется повышению профессиональной компетентности учителей, внедрению современных педагогических технологий и адаптации критериев оценки к международным требованиям.*

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: *Начальное образование, международная оценка, PIRLS, TIMSS, функциональная грамотность, качество образования, компетентностный подход, критерии оценки, педагогическая компетентность.*

Xalqaro baholash dasturlarining ahamiyati

Bugungi globallashuv sharoitida ta'lim sifati nafaqat milliy, balki xalqaro mezonlar asosida baholanmoqda. PIRLS va TIMSS dasturlari o'quvchilarning bilim darajasi bilan bir qatorda, ularning fikrlash qobiliyati, matn bilan ishlash ko'nikmalari va mantiqiy xulosalar chiqarish malakalarini aniqlashga xizmat qiladi. Ushbu baholash dasturlari ta'lim tizimining kuchli va zaif tomonlarini aniqlashda muhim vosita hisoblanadi.

PIRLS dasturining mazmuni va tayyorgarlik masalalari

PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) dasturi 4-sinf o'quvchilarining o'qish savodxonligini baholaydi. Dasturda badiiy va axborot matnlari asosida tushunish, tahlil qilish, xulosa chiqarish kabi kompetensiyalar sinovdan o'tkaziladi.

PIRLS ga tayyorgarlik jarayonida:

o'quvchilarda matnni ongli o'qish ko'nikmalarini shakllantirish;



savol-javob asosida mantiqiy fikrlashni rivojlantirish;
turli janrdagi matnlar bilan ishlash malakasini oshirish;
o'qish madaniyatini shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi.

TIMSS dasturining mazmuni va tayyorgarlik masalalari

TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study) dasturi boshlang'ich sinf o'quvchilarining matematika va tabiiy fanlar bo'yicha bilimlarini baholaydi. Ushbu dastur nazariy bilimdan ko'ra, uni amaliy vaziyatlarda qo'llay olish qobiliyatiga urg'u beradi.

TIMSS ga tayyorgarlikda:

mantiqiy va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish;
masala va muammoli vaziyatlar bilan ishlash;
fanlararo integratsiyani kuchaytirish;
real hayotga oid topshiriqlardan foydalanish muhimdir.

O'qituvchining roli va pedagogik yondashuvlar

Xalqaro baholash dasturlariga tayyorgarlik jarayonida o'qituvchi markaziy figura hisoblanadi. Pedagog:

kompetensiyaviy yondashuvni qo'llashi;
interfaol va innovatsion metodlardan foydalanishi;
o'quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olishi;
baholash jarayonida shaffoflik va obyektivlikni ta'minlashi lozim.

Ta'lim sifatini oshirishdagi muammolar va yechimlar

Amaliyotda PIRLS va TIMSS ga tayyorgarlikda quyidagi muammolar uchraydi:

o'quvchilarda mustaqil fikrlashning yetarli shakllanmaganligi;
baholash mezonlarining xalqaro talablarga to'liq mos kelmasligi;
o'qituvchilarning metodik tayyorgarligi yetarli emasligi.

Mazkur muammolarni hal etish uchun:

pedagoglar malakasini oshirish;
o'quv dasturlarini xalqaro standartlarga moslashtirish;
zamonaviy baholash texnologiyalarini joriy etish zarur.



Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich ta'limda PIRLS va TIMSS xalqaro baholash dasturlariga tayyorgarlik ko'rish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biridir. Ushbu jarayon o'quvchilarda funksional savodxonlikni rivojlantirish, o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini oshirish va ta'lim tizimini xalqaro talablarga moslashtirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- 1.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ta'lim sifatini oshirish va xalqaro baholash dasturlarini joriy etish to'g'risida"gi qarori. – Toshkent, 2018.
- 2.O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining Xalqaro baholash tadqiqotlarida ishtirok etish bo'yicha chora-tadbirlari haqidagi qarori. – Toshkent, 2019.
- 3.Boshlang'ich ta'limda o'qish savodxonligini rivojlantirish metodikasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
- 4.Abdullayeva M.M.
Ta'limda kompetensiyaviy yondashuv va baholash mezonlari. – Toshkent: O'qituvchi, 2021.
- 5.Usmonov B.Sh.
Boshlang'ich sinflarda ta'lim sifatini oshirishning pedagogik asoslari. – Toshkent: Innovatsiya, 2019.